

BUITEN

29^E JAARGANG N^O. 16

ZATERDAG 20 APRIL 1935

SINAASAPPELEN VAN MENTON
(BIJ HET ARTIKEL „LA FÊTE DU CITRON” TE MENTON)

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD

DE GLIMLACH DOOR M.	BLZ. 182—183, 192
DE „FLORA 1935” EN ONZE TUIN (GEÏLL.) (II), DOOR L. SPRUIT	BLZ. 184—186
GEVELDE BOOMEN, DOOR Ws.	BLZ. 186
NAAR NEDERLANDS LAATSTE GRENSPAAL AAN DE WIELINGEN (GEÏLL.), DOOR DR. S. S. SMEDING	BLZ. 186—188
BEGROETING VAN LENTE EN ZOMER IN TSJECHOSLO-WAKIJE (GEÏLL.), DOOR W. VALK	BLZ. 188—191
„LA FÊTE DU CITRON” TE MENTON (GEÏLL.), DOOR THÉO DE VEER	BLZ. 181, 191—192
DE VRIEND, DOOR A. POTASSE-KUMMEL.	BLZ. 192

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar **Rokin 74—76, Amsterdam**. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.
Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, is verboden.

DE GLIMLACH

EEN kletterende regen, natte straten in Brussel. Alles staat onder, een deinende parapluie-massa op de Brouckère-Plaats, waar de reusachtige fel-gekleurde reclames haar rood, blauw en geel in de natte stenen terug krinkelen.

Wij bestormen een tram en rijden, staande op het balkon, met zijn zestien of zeventien opeengepakt, door het oude Brussel, kleurloos nu, onwezenlijk in den striemenden regen.

Maar binnen, in het behagelijk kwartier van mijn vriend, is alles weer vergeten. De vrouw des huizes maakt het ons dadelijk behagelijk. In onze club-fauteuils gezeten zien wij, hoe haar kleine handen de lage tafel voorzien van rookgerei, zacht-gele zoutebollen, fonkelenden rooden portwijn, later ook van geurige thee, en dan spreekt een onzer, naar buiten ziende, het traditioneele woord der oud-gasten: „Bijna een tropische regen!”

Dat woord is de sleutel voor het verleden. Onze wegen kruisten elkaar op Sumatra, Java en Celebes. Wij kennen de eenzaamheid der binnenlanden, de starre geheimzinnigheid der oerboschen, de tergende, doodende eentonigheid van afgelegen posten, maar ook de gloedvolle prikkelende emotie der Indische gevaren, — overstromingen, aardbevingen, epidemiën, jacht op wilde dieren, oorlog, — ja oorlog in het klein, maar niettemin oorlog, die telkens in de prachtige natuur dreigt met den dood.

Ook mijn gastvrouw, zij, die daar nu bij ons zit, in haar zijden japonnetje, als gegoten om het gevulde, kwieke figuur, in haar omgeving van comfort en genoegelijkheid, zij heeft eens gevochten met die gevaren van zeer nabij zelfs, zoals alleen een soldaat dat doormaakt. Zij heeft gevochten om den glimlach van haar man !

„Julie komt er niet van los, je moet er mij nog eens alles van vertellen!”

Ik weet, ze zijn beiden schuw om ervan te vertellen, en toch zijn ze verlangend. „Anderen overdrijven het”, zegt zij. Maar dat prikkelt hem dadelijk om te weerleggen. „Nee, anderen overdrijven niet, anderen weten eigenlijk niet eens wat zij gedaan heeft” En blij, dat ik hem zoo ver heb, plaats ik nog een woord hier, eene vraag daar, en het verhaal ontrolt zich langzaam en duidelijk; langzaam en duidelijk rijst voor ons daar in de comfortabele kamer, achter de hooge vensters, waardoor wij den regen zien neergutsen, het groene Indische landschap, een kustplaats op een der eilanden, typisch mengmoes van oud-Hollandsche huizen en inlandsche woningen achter hooge groepen palmboomen, achter kleine havens vol schepen, ook een mengmoes, van inlandsche en Chineesche vaartuigen. Achter deze levendige havenplaats een machtig bergland bedekt met oerbosch, doorkruist van rivieren, ondoordringbaar soms door loodrechte rotsen.

Daarheen was de jonge genie-officier gezonden met een patrouille.

Het was alleen een verkenning. Een Boegineesche opstandeling hield zich verscholen in de To-Radjalanden, bij de bewoners van een dorp hoog op een rots — onneembaar meenden velen. Doch de jonge genist deelde die meening niet. Er moest een middel zijn de rots te beklimmen, gaten kon men in de rots maken door middel van springstof, een tunnel, die naar boven voeren zou. Zoo zouden zij onverhoeds boven komen. De opstandeling zou uitgeleverd worden, zonder dat er veel slachtoffers zouden behoeven te vallen.

Nauwelijks was men na een marsch van zeven dagen door oerbosch en moeras het hooge To-Radjaland genaderd, of het eerste slachtoffer was de patrouillecommandant zelf. Aan den voet van de rots viel hij bewusteloos neer: een kogel, dwars door de borstkas gaande, drong door den opgeheven arm weder naar buiten. Toen hij ontwaakte, was het in een inderhaast naar buiten. Toen hij ontwaakte, was het in een inderhaast opgeslagen bivak, waarheen men hem gedragen had. De jeugdige arts moest een bode zenden met het bericht „levensgevaarlijk gewond”, een bode die weder door bosch en moeras drong naar het eerste bivak waar een telefoon was, waar het bericht naar Makasser geseind kon worden. Daar kwam het eerst op het Gouvernementsbureau, en vandaar moest het voorzichtig gebracht worden in de woning van haar, die met de kinderen was achtergebleven.

Ze hield zich flink, daarvoor was ze officiersvrouw, maar toen ze vernam dat de Gouverneur zich reisvaardig maakte om den gewonde op te zoeken, maakte zich een hevig verlangen van haar meester hem te volgen. Te volgen? Zes dagen door het oerbosch, een tocht maken die zelfs voor soldaten moeilijk was? Maar daarvoor zou zij immers toestemming moeten hebben! En die kon alleen de gouverneur geven.

Wachten moest zij tot hij terug was, tot er tijding kwam

De wachtestijd duurde een week, twee weken, er kwamen vage berichten: Eindelijk de tijding: haar man mocht niet vervoerd worden. De dokter verbood ten strengste alle beweging. Nog altijd was er levensgevaar.

En nog dienzelfden morgen was zij op het gouvernementsbureau.

„Ik wil naar mijn man!” zei ze tot den adjudant. „ik wil bij hem zijn!”

„Ik begrijp dat, mevrouw, maar de weg! U kunt zoo iets niet, er is eigenlijk geen weg, voor een vrouw een onmogelijkheid”

„Waar hij is gekomen en waar de Gouverneur komt, kan ik toch ook komen?”

Hij knikte. Hij begreep het immers — maar hij mocht niets doen zonder de toestemming van den Gouverneur. Zijn Excellentie kwam van avond thuis. Hij zou het vragen.

Weer wachten, wachten in spanning tot 's avonds laat een stem in de voorgalerij:

„Spada!” Ja, hier was zij al een en al spanning verwachting mocht het? Gaf de Gouverneur toestemming?

„U moet het zelf vragen, dan zal Z.E. overwegen”

„Dus, dus — het kan, het mag ?”

Hij drukte haar hand. „Ja, ja zij zullen je allen helpen, maar eerst vragen”

Den volgenden dag was het besluit genomen. De Gouverneur, die eraan twijfelde, of zij haar man nog levend zou zien, bereidde haar tocht met de grootste zorg voor.

Een patrouille werd gecommandeerd, mevrouw te begeleiden, en een eerste-luitenant, goed met het binnenland bekend en een ervaren woudlooper, werd als commandant aangesteld. Wim en zusje zouden achterblijven bij het adjudantsgezin. De moeder had, zoodra het bericht verspreid was, dat zij naar het binnenland zou gaan, wel vijf of zes aanbiedingen tegelijk gekregen voor haar kinderen. Op zoo'n oogenblik van gevaar is de saamhorigheid van het kampement groot, en zij deed alles met den gespitsten geest, die in zulke gespannen oogenblikken in den mensch ontwaakt en werkt. De kinderen achterlaten met alles wat zij nodig hadden . . . Oude Sarina, de baboe, werkte en dacht mede. Goddank dat zij bij de kleintjes bleef, had zij zelf wat vergeten, dan zou Sarina wel zorgen.

In een sadotje reed zij de winkels af, sloeg eetwaren in om mede te nemen, ook de noodige praktische kledingstukken, geschikt voor tochten door het water of door moeilijk oerwoud — en de tijd was kort!

Den laatsten nacht sliep zij niet. De kinderen waren reeds onder het gastvrije vriendendak. Als zij opschrikte uit een lichte sluimering, staarde zij naar de ledige kinderledikanten

In den zeer vroegen morgen kwamen de adjudant en zijn vrouw haar halen. Opeens scheen het, of een kalmte zich milddadig van haar meester maakte. Haar nog half slapende kinderen kuste ze in de voorgalerij van hun huis. Baboe Sarina schreide zachtjes, zooals inlanders doen, zonder geluid, met verstarde, betraande oogen. Dan gingen zij den weg af naar de haven, waar het schip lag, dat haar eerst naar Paloppo brengen zoude. De vrienden wuifden haar lang, lang na, tot het schip de haven uit op de blanke zee dreef.

Toen zij weder voet aan wal zette na de tergend lange zeereis, die meer van haar zelfbeheersching gevegd had dan zij verwachtte, was het of het bloed opnieuw door haar heen begon te stroomen. Nu eindelijk bond zij den strijd aan! Bosschen, rivieren, bergen wachtten, — goed, zij zou erdoor, erover komen, en steeds, steeds dicht bij hem zijn.

Zoo was de eerste dag in het nog vlakke gedeelte tamelijk voorspoedig gegaan. De commandant had een keurigen reisstoel laten maken, die door twee mannen gedragen zou worden. Hij wist, later als de begroeiing sterker en dicht werd, zouden wel twee dragers er doorheen kunnen, niet vier, wat het gewone getal is voor draagstoelen. Zij liep liever, beweerde ze, doch de luitenant wist haar te overtuigen, dat het gewenscht was, zich zoo weinig mogelijk te vermoeien, omdat er gedeelten zouden komen, waarin ook de draagstoel niet van nut zou kunnen zijn. Paarden werden er immers op deze expeditie om dezelfde reden niet medegenomen, die zouden niet door het terrein kunnen. In den draagstoel, onder beschuttende varenblâren, werden de uren weder nieuwe kwellingen. Nu kon ze denken, denken aan hem of zij hem nog levend zou zien.

Over de onafzienbare woeste vlakten gaande, hoorde zij den zacht ruischenden gang der patrouille, soms het getik der geweren, soms de stem van den luitenant. Vooruit ziende bespeurde zij niets dan den naakten, zweetenden rug van den voorsten drager, en op zijde, tusschen de varens der bedekking door, niets dan de brandende zon. Vóór den nacht bereikte men een kleine kampong, niet meer dan eenige bouwvallige huisjes op hooge palen. Er werd vuur aangemaakt, eten gekookt. In het grootste huis van den Pa Betjara spreidde zij haar deken op den grond, en sliep.

Zij bemerkte den volgenden morgen, dat een andere drager voor haar stoel klaar stond. „De oude is vooruit gegaan”, aldus de opheldering van den luitenant, „om den weg te verkennen en te vergemakkelijken”. In waarheid, zooals zij later vernam, om eerder dan de anderen het bivak te bereiken en tijding te brengen over den gewonde, om, als het noodig was, haar op het ergste voor te bereiden, wanneer zij zelven het bivak zouden naderen

Den derden dag, toen zij een zwaar terrein achter den rug hadden, stijgend en dalend, hier en daar door het water, begon het te regenen. Doornat bereikten zij een volgende kampong, nog kleiner, nog armoediger dan de andere. De laddertjes naar de donkere openingen, die als deur dienst deden, werden ingehaald, zoodra zich voetstappen van blanken deden hooren. Een oud, aapachtig vrouwtje echter bleef zitten aan den ingang van haar hoog huisje, nieuwsgierig kijkend naar het zonderlinge wezen, dat de soldaten bij zich hadden. Toen het oude vrouwtje gewenkt werd, klom zij haar laddertje af, en begon te lachen, daar de luitenant haar taal sprak. Ja, zij zou de blanke vrouw helpen, in haar huisje moest zij van kleeren verwisselen, wachten tot de regen voorbij was. En in de hooge woning, die met moeite langs de wankele ladder bereikt werd, verkleedde de reizigster zich onder de nieuwsgierige blikken van een zestal andere vrouwen, dochters en kleindochters van het moedige besje.

Lang mocht het oponthoud echter niet duren, vóór den nacht moest een andere kampong bereikt worden, en daarom brak de patrouille weer op zoodra de regen wat minder werd. Alle vrouwen brachten de gast naar buiten en het oude vrouwtje hield haar de hand vast tot aan den draagstoel, die weder gereed stond. Onder de afhangende varens door keek het gerimpelde apengezichtje haar nog eens aan en zachte, zangerige woorden werden haar toegesproken.

„Wat zeide ze?” vroeg ze den luitenant.

„’t Was een zegenspreuk voor de reis!”

Inderdaad, een zegenspreuk was wel noodig voor de vol-

gende dagen! De luitenant, die deze streken kende, vroeg zich af, hoe dat kleine vrouwtje, al had zij er reeds blijk van gegeven, een flink wandelaarster te zijn, over de rivier zou komen, wanneer deze gezwollen was, hoe door de beruchte kloof, waar militairen zelfs de noodige voorzichtigheid betrachtten? In de kampong van het oude vrouwtje had hij nog twee sterke mannen aan de dragers toegevoegd. Zij waren de eerste To-Radja's die de patrouille op haar weg ontmoette. Geen bewoners van Celebes klimmen zoo handig, zijn zoo stoutmoedig als de menschen uit het binnenland! En daarbij waren zij niet vijandig gezind. Aan hen kon hij zeker zijn reisgenoot toevertouwen, als de weg te gevaarlijk werd om er in een draagstoel over te gaan. Zij gaf de voorkeur aan loopen — dat leidde haar gedachten meer af — maar als de weg het toeliet ging het in den draagstoel vlugger. En vlugger gaan, dat wilde zij — kon zij maar vliegen!

Zij bleef dus zitten, zitten en denken en verlangen! Maar tegen den avond was toch nog geen nieuwe kampong bereikt. Zoodra het donker was, moest halt gehouden worden. Het was de eerste nacht, dien zij buiten doorbrachten. Het zeil, dat medegenomen was, werd op vier bamboes gespannen; zoo vormde zich een tent boven haar hoofd. Een deken op den grond was de ligplaats. Rondom werd het hout wat weggekapt.

Na dien nacht, buiten doorgebracht, volgden er nog twee zoo. Toen werd de weg ongeschikt voor den draagstoel. Zij moest uitstappen en mede voorzichtig langs het smalle oeverbed loopen, waar de voeten tot over de enkels in den drassigen grond zonken.

De linnen schoenen waren een zware kleiklomp geworden — en bij het punt aangekomen waar de rivier zich splitste, was een uur rust noodzakelijk.

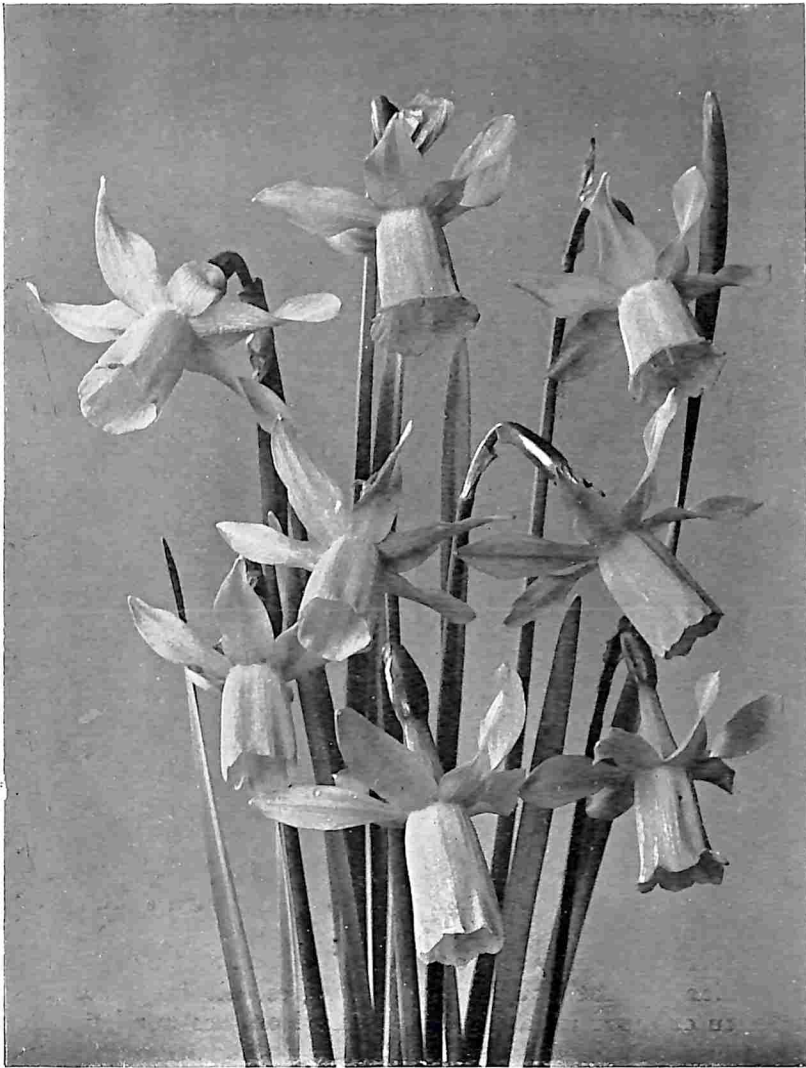
Maar rust, rust was voor haar angst angst dat ze misschien te laat zou komen! O, waren die lange donkere nachten er maar niet, die ieder etmaal om zes uur begonnen en waarin rust geboden was, rust die nooit rust was, omdat de gedachte „te laat!” tergd! En nu, na dien moeilijken tocht langs het oeverbed, wachtte een nieuwe, door een kleinen wilden bergstroom. Er lagen groote steenen, die er op het oog als een vrij gemakkelijke brug uitzagen. Zij wilde haar schoenen nu uittrekken, om niet weer die zware, natte kleiklomp te torsen, zooals den vorigen dag. Maar de twee To-Radja beduidden met gebaren, dat dat niet mocht. De soldaten beproefden er zittend over te gaan, daar de steenen te glad waren. Sommigen gaven kreten van pijn — de steenen brandden!

Nu volgde de luitenant. Ook hij ging zitten, loopen was te gevaarlijk, want gleed iemand uit, dan zou de sterke stroom hem meesleuren. De dikke khaki-stof behoedde hem voor brandwonden. Maar zij, hoe moest zij over die kokende zee, in haar dunne kleeren? Van den anderen oever gaf nu de luitenant den raad, er met de twee To-Radja over te loopen. Elk van hen moest een hand geven. Zoo zou het 't beste gaan, gesteund door hun sterke armen, en de mannen zelven waren ongevoelig voor het branden der steenen. Een sergeant en twee man volgden onmiddellijk daarachter. Het waren tien minuten van de grootste angst, tevens van de grootste zelfbeheersching. Als zij viel, uitgled, dan konden immers de sterkste armen den stroom niet weerstaan!

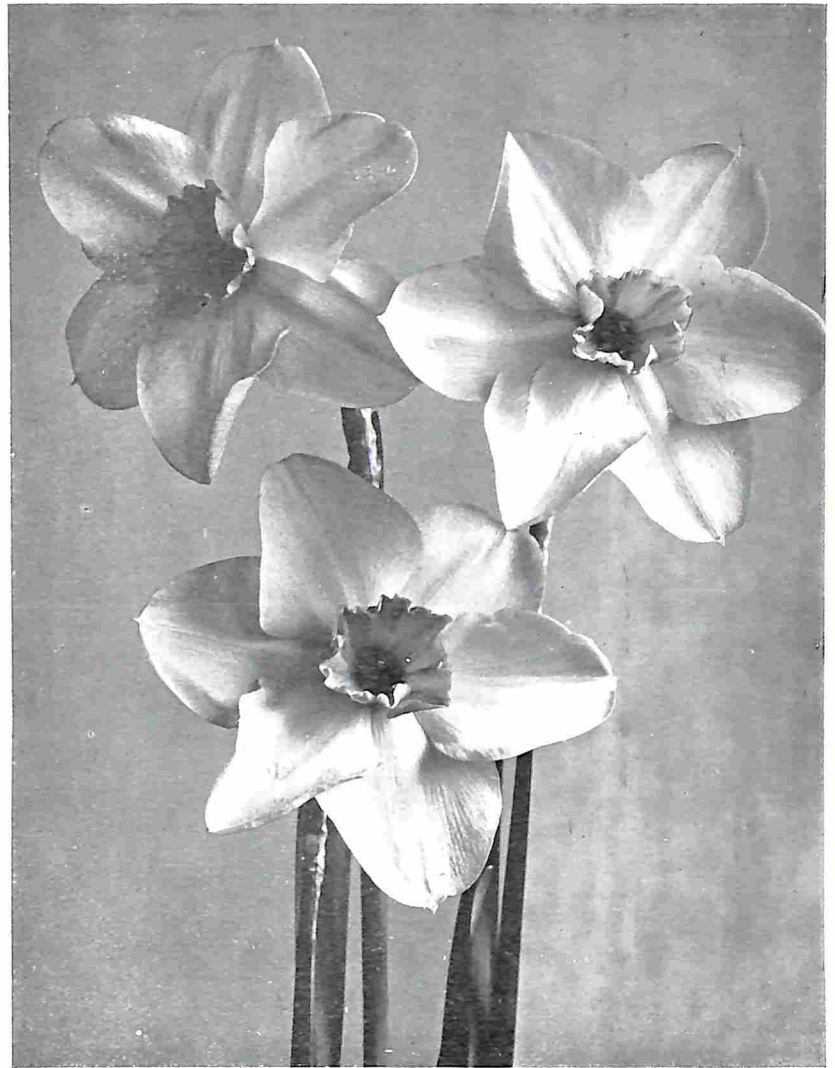
Zij kneep de handen van de twee bergmensen. Zij zag niets dan de groote glanzende reuzesteenen, glad als ijs, brandend als vuur, en daaromheen het schuimende, woeste water.

Eindelijk de laatste stap zij gleed! zij gaf een gil, maar zij voelde twee handen, die haar ophieven, zij werd op den oever getrokken, en daar Lachend rees ze overeind. Hoe dankbaar kan een mensch plotseling zijn, als een gevaar voorbij is! Dankbaar, o ja, zij greep de handen van de twee To-Radja, en dankte hen. Ze lachten een beetje, begrepen niet, wat die blanke vrouw toch zeide!

De hooge rotsen van de To-Radjalanden staken hier en daar reeds uit de groene bosschen te voorschijn, toen de drager, die den eersten dag vooruit was gezonden, zich bij den luitenant aanmeldde. Hij was dus terug uit het bivak! Hij bracht tijding! Hij bracht een briefje van den dokter. Zij had den boodschapper nog niet bespeurd, daar de luitenant vooraan liep, vlak achter de soldaten, die met hun kap-messen den weg baanden. Vlug las hij het briefje door. Goddank! de gewonde leefde nog, al was hij uiterst zwak, zoo zwak, dat de dokter nog niet had durven zeggen, dat zijn vrouw in aantocht was. De koorts was nog niet geweken, iedere emotie zou noodlottig kunnen zijn. (Slot op *bladz. 196*)

NARCISSUS JOHNSTONI „QUEEN OF SPAIN”

NARCISSUS LEEDSI „WHITE LADY”

DE „FLORA 1935” EN ONZE TUIN

DOOR L. SPRUIT

NA ons vorig bezoek aan de Flora heeft het aspect van het tentoonstellingsterrein zich al sterk gewijzigd. De vlakken heldergeel en donkerpaars van de Crocussen op het middenterrein zijn verdwenen; in het bosch zijn de gele lichtjes van Winteraconiet gedoofd en al het paars en blauw van de vroege Irissen is weg. Scilla's, Sneeuwkllokjes, Corydalis, Anemone hepatica en An. blanda, ook de winterharde Cycloampjes, al dat blauw en wit, rose, paars en rood heeft moeten plaatsmaken voor de Aprilbloeiërs, die forscher zijn en grooter kleurplekken tusschen het kale hout doen schitteren. ☼ Er zijn nu Tulpen en Narcissen, maar vooral de laatste. Narcissienliefhebbers (en wie zou daar niet toe behooren?) kunnen hun hart ophalen op de Flora. Behalve de kleine ronde proefperkjes met verschillende soorten, bij wijze van „show” aangelegd door de Ver. „De Narcis”, zijn er die tientallen andere soorten en honderden variëteiten, welke over het heele terrein verspreid zijn aangeplant in de omgeving waarin ze het best tot hun recht komen. Dat „tot hun recht komen” is iets dat ze wel noodig hebben. Want hoe mooi en sierlijk, hoe echt feestelijk voorjaarsachtig de Narcissen op zichzelf al zijn, al hun schoonheid komt eerst voor den dag als we ze aangeplant zien waar ze hooren: in groepjes bijeen tusschen de boomen van het kale bosch, op de glooiende hellingen bij den vijver, tusschen de bladlooze struiken van den border of aan den rand van 't gazon. Zestigjarigen zullen niet zonder voldoening constateeren, dat de knalgele „Dubbele van Sion” uit hun jonge jaren nog altijd wordt gebruikt om op een afstand een flinke gevulde kleurplek te verkrijgen; een stadsmensch, die geen andere Narcis kent dan de „trompet” en de „poeticus”, zal nu als een openbaring de heerlijke weelde van al die verschillende vormen en kleuren voor zich zien opengaan. En wie er meer van weet, wie er veel van weet, zal hier toch nog wel schoone onbekenden ontmoeten, die bij hem de liefde tot het Narcissengeslacht nog zullen verhoogen. Want geen bloem is zoo algemeen geliefd — en toch zoo weinig gekend! — als de Narcis. Laten we, om u wegwijs te maken in dien schijnbaar overstelpenden chaos, hieronder even de voornaamste groepen met hun kenmerken geven. ☼ Het begint met de

drie groote groepen waarvan we twee zooveel al terloops noemden: de Trompetnarcissen, de Kortkronigen en de Dubbele. Trompetnarcissen zult U op de Flora vinden in alle tinten geel, in zuiver wit, in wit-met-geel (de trompet is dan geel). U zult zien dat er verscheidene bij zijn die ook in uw tuin effect maken en werkelijk niet alleen op een groot terrein thuis hooren. Wanneer we altijd maar zorgen dat ze in groepjes bijeen geplant worden van 3—5, dan kunnen we ook in een kleinen tuin met succes Trompetnarcissen planten. Een paar buitengewoon mooie nieuwigheden? Citronella heeft een groote, wijd-openstaande trompet en de heele bloem is zacht citroengeel met iets groenigs erover. Dawson City is eenkleurig geel met groote regelmatige bloemen aan lange sterke stengels; Youth wordt beschouwd als de beste Trompetnarcis, al is ze alweer een tien jaar oud. De trompetten zijn geweldig groot en breed en zoo sterk omgebogen, dat ze kort lijken. ☼ De kortkronigen laten zich scheiden in vier groepen. Op het eerste gezicht lijken al die shortcups op elkander, maar dat is dan toch wel een erg vluchtig eerste gezicht, want als we ze even nader bekijken, zien we duidelijk verschillen. Hier zijn de vier: Barri-, Leeds-, incomparabilis- en poeticus-variëteiten. ☼ Barri-narcissen hebben een kort kroontje, dat plat op het bloemdek ligt. Niet altijd is dat bloemdek wit; het kan geel en donker ook zijn. Mooie Barri's vinden we in Lady Moore (crémewit met een felrood randje langs de kroon), Nanny Nunn, (ook wit, met een groote oranje kroon, waarvan de uitstaande rand gekarteld is), Early Surprise (een heel vroege met wit bloemdek en fel oranjeroode kroon), Red Beacon (crème bloem, oranje-scharlaken kroontje) en Sunrise (een vroege bloeier, wit met oranjeroode kroon). De Leeds's zijn altijd wit; het kroontje is wit of zachtgeel, dat bij het verbloeien wit wordt. Zoo'n wit verkleurende kroon heeft b.v. Mrs. Percy Neale, een mooie,forsch groeiende Leeds. Een nieuwigheid is Her Grace, met groote, zilverwit glinsterende bloemen, en een goede oude bekende White Lady; de naam zegt genoeg. ☼ Incomparabilis-narcissen hebben heel groote bloemen, geel of wit met gele of oranje kroon. Een prachtige aanwinst van de laatste jaren is John Evelyn, met enorme spierwitte

(Vervolg van het nr. van 30 Maart)

bloemen en een wijd-uitstaande, gele kroon, die aan de randen gekruld en gekarteld is. Dan is Croesus een mooie incomparabilis, zachtgeel met oranje-roode kroon, Bernardino heeft een witte bloem en oranje-achtige, sterk gekartelde kroon. En dan de vroege Helios, met geel-oranje kroon op een geel bloemdek, en de bekende Yellow Poppy, waarvan bloemdek en kroon zachtgeel zijn en alleen een fijn rood randje langs de cup het geheel opvrolijkt. ☼ De poeticus-narcissen tenslotte zijn altijd wit en hebben gele, roodgerande kroontjes, die klein en plat zijn. Een mooie poeticus is Horace, met een helder geel-rood kroontje; de bekendste is poeticus ornatus met welriekende witte bloemen. Bij aandachtige bezichtiging en vergelijking — waar we op de Flora alle gelegenheid toe hebben — zullen de kenmerkende verschillen tusschen deze vier kortkroon-groepen wel volkomen duidelijk worden. ☼ De dubbele Narcissen zijn niet altijd aan te bevelen voor uw tuin. We noemden al de welbekende Dubbele van Sion, die op een afstand veel effect maakt, maar feitelijk toch een grof en plomp ding is. Dat is trouwens het gevaar van deze dubbele, vooral voor een kleinen tuin. Ze werken gauw te propperig. Intusschen zijn er een paar, die we goed kunnen toepassen op eigen terrein mits we dan zorgen dat de groepjes (niet meer dan 5 bollen bijeen) flink ver uit elkander komen te liggen. Zoo is Primrose Phoenix met zijn zachtgele losse bloemen aan te bevelen; ook Irene Copeland met crême-gele bloemen; en zeker Cheerfulness, met kleine roosjes-achtige bloemen, geel met oranje blaadjes in het hart. Deze nieuwe dubbele Narcissen hebben niets stijfs en of ze voor uw eigen tuinen deugen, kunt u zelf het best uitmaken. ☼ Los van de groote groepen Trompet- en Kortkronige-narcissen staan de poetaz-narcissen met hun scherm van gele of witte bloemen. De bovengenoemde Cheerfulness is een dubbele poetaz en bezit dus ettelijke bloemen per stengel, in tegenstelling met alle andere Narcissen. ☼ Maar een speciaal woordje verdienen de wilde, de z.g. species-narcissen. Ze zullen u op de Flora wel opgevallen zijn, die kleinbloemige, maar mild-bloeiende wilde dingetjes: *Narcissus nanus*, de vroegste van alle, die al tegen einde Maart begint te bloeien, een klein, crême met geel trompetje; *N. cyclamineus*, met Cyclamen-achtige bloempjes, ideaal voor een vrij vochtigen rotstuin; *Johnstoni Queen of Spain* met de zonderling-teruggebogen bloemblaadjes, bijzonder elegant. Dan de „Angels' Tears” van de Engelschen, het snoezige crémewitte hangende Nar-

TULIPA SYLVESTRIS

cisje triandus albus; en dan de Jonquillen, een heel groep wilde Narcissen, waarvan de bloemen in een scherm groeien; 't lijkt het meest op een verkleinde, fijne uitgave van de poetaz. ☼ Is uw tuin te klein voor de groote gekweekte soorten, of passen die slecht in uw rotstuin, dan is er zeker plaats voor deze wilde, uit Spanje en Portugal geïmporteerde Narcisjes. Hetzelfde geldt voor de species-Tulpen, die nu bloeien vóór den grooten bloei der gekweekte soorten, als we de lage vroege Ducjes niet meetellen. Op de eerste der vijf groote binnententoonstellingen, de Flora Een, heeft u al enkele van deze species vervroegd in bloei kunnen bewonderen. Nu bloeien ze buiten ook, zoowel in het demonstratie-warenhuis als in den vollen grond. Allereerst de Kaufmanni's, of, als u den officieelen naam wilt hebben, *T. Kaufmanniana* of Waterlelietulp. Ze blijven maar laag, over 't algemeen, deze wilde Tulpen. Ze groeien onregelmatig en daarom zijn ze aangewezen voor den rotstuin, bij 3—5 bijeen; niet voor groote perken. De Kaufmanni's zijn wit van binnen, wit met rood gestreept van buiten, bij zon staan ze wijd open en zijn dan op hun mooist. Tegenwoordig is er door zaaïng allerlei schakeering in de kleur gekomen en zoo zult u ook Kaufmanni's tegenkomen, die geel met rood zijn. Dan Fosteriana, die we gerust de allermooiste wilde Tulp mogen noemen. De bloemen zijn zeker twee maal zoo groot als een gekweekte Tulp en vlammend rood; hun losse vorm en het gemak waarmee ze zich voor de zon openen, maken ze volslagen ongeschikt voor vakbeplanting en ze vragen dan ook een solitair-plaats in uw tuin; iedere bloem lijkt een uitbundige vlam. Die groote roode is Fosteriana Red Emperor. Het is een selectie uit de gewone Fosteriana. En dan moet u zelf maar eens kijken naar al die kleinere wilde Tulpjes voor den rotstuin; de sierlijke Clusiana, rood van buiten, wit van binnen; chrysantha, geel van binnen en rood van buiten; dasystemon met de fijne witte bloempjes met geel hart; en de aardige bescheiden pulchella in wit, rose en lila. Tot de grootbloemige wilde Tulpen behooren Eichleri, vuurrood met zwart-geel hart; lanata die er op lijkt; praecox, geel met zwart hart, praestans, oranje of vermiljoen-scharlaken, sylvestris of florentina odorata, met puntige geurende gele bloemen, die als sterren openstaan; en tenslotte Greigi met oranje-scharlaken bloemen. ☼ Let u eens op al dit moois, dat nu geleidelijk-aan in bloei komt; zeker zal er iets bij zijn

TULIPA CLUSIANA

NARCISSUS CYCLAMINEUS

GEVELDE BOOMEN

DAT men boomen velt, soit. Maar dat men ze velt in het voorjaar, als ze in het prilst en teederst van hun groen staan, dat is toch heusch ergerlijk. Er stonden geloof ik wel honderd lindeboomen langs den ouden weg. Aan weerszijden van het grauwe, vlakke wegdek hieven zij hun stammen uit den grond. Het was April geworden, er was zonneschijn geweest, en een zachte, zijdige regen, en de wind had een fijn was door de donkere takken gewaaid. De lichtgroene blaadjes waren uit het hout gebot, en de weg had een feestelijk aanzien gekregen. ☼ Terzijde van mijn huis stonden de vijf linden, die gekapt moesten worden. Ze waren genummerd met een witte 2. Natuurlijk: ze hadden geen besef van hun noodlot, en ze waren uitgelopen, zoo goed als al de andere. ☼ Op een morgen waren de hakkers gekomen. ☼ Dat was een gekap geworden in de kruinen van de boomen. De lentetakken vielen veerend op den grijzen weg. Ten slotte stonden er niets dan naakte, malle stammen in den grond. Die moesten óók weg. Dat spreekt vanzelf. De bijlen beten blanke schilfers uit het hout, dicht bij den stam. ☼ De slagen dreunden door de stilte van het plantsoen. Toen kwam het laatste gedeelte van het karwei: de stammen werden omgehaald, en vielen met een zwaren plof over den grond. ☼ En toen? Toen werden de stammen weggehaald. Maar de bossen fleurige takken bleven nog even liggen. Het was een heele stapel, en het hout en het groen leefden nog. Ten slotte kwam de wagen, waarop ook de laatste rest van de linden werd geladen. Het was een handkar. Twee jongens en een man tastten die in een ommezien vol, bonden een touw om de vracht, en trokken stadwaarts. En nóg leek het feestelijk, al dat eerste groen. Het spikkelde op de takken, die een meter hoog op de kar waren getast, het kroesde boven de hoofden van den man, die duwde, en de jongens, die terzijde liepen, het viel over den weg. ☼ Maar groenende voorjaarsboomen omhakken, dat is tóch een beetje onmensche-
lijk.

Ws.

Naar Nederlands laatste grens- paal aan de Wielingen

DOOR DR. S. S. SMEDING

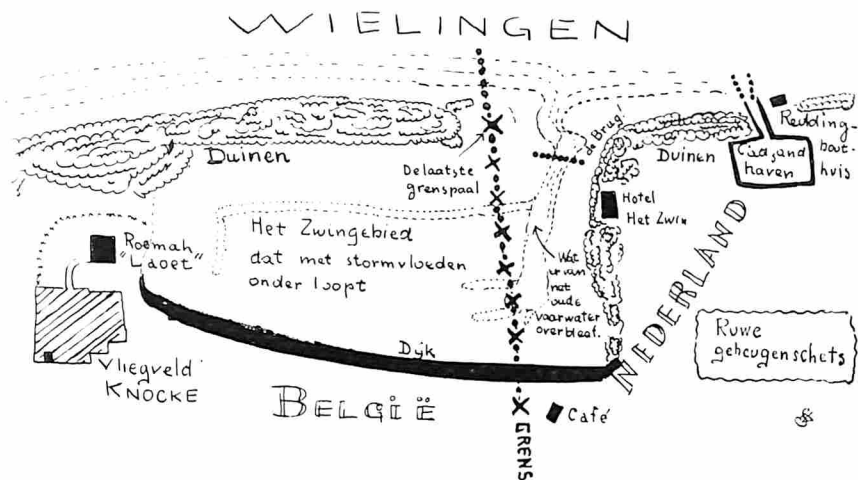
OF ge nu wandelaar zijt of fietser, automobilist, alpinist, vlieger of ontdekkingsreiziger, steeds zult ge op den achtergrond van den drang die u drijft naar het verlaten van uw woonstede déze voor-
naamste beweegreden vinden: iets te zien hetwelk u onbekend was, hetwelk afwijkt van wat ge elken dag ziet. Mocht het

dat in uw tuin thuis hoort. Hoe mooi ook de vakken met Ducjes zijn, de lage vroege Tulpen, die nu bloeien in geel, rose, wit en rood, zoo'n massaal effect zullen we in onze beperkte ruimte toch niet kunnen bereiken en daarom genieten we er hier van, maar... de species-tulpen noteeren we, om ze dit najaar zelf ook te planten.

zijn dat het oord, waar uw belangstelling henen trekt, niet alleen een subjectieve zeldzaamheid van aanblik bezit, n.l. slechts voor uzelf, doch ook een min of meer objectieve, in dezen zin, dat ook anderen er slechts zelden kwamen, dan geeft dit een bijzondere bekoring aan wat daardoor een beetje op een ontdekkingsreis kan gaan gelijken, of het echt kan worden zelfs. ☼ Er is nog een ander motief, maar ik weet niet of dat ook zoo algemeen geldt. Misschien is het wel iets heel persoonlijks. Maar in elk geval: ik ga graag naar het eindpunt van iets. Het einde van den Vlichors; Texels Noord-eindpunt bij den Eyerlandschen vuurtoren; de buitendijksche duinformatie van de Onrust op Noord-Beveland, of, leest best: Het Zwin. ☼ Van dat laatste vertel ik u hier een en ander. ☼ De vaargeul langs de kust van België en de Noordwestkust van Zeeuwsch-Vlaanderen is de beruchte Wielingen. Op de kaart ziet men, dat de Nederlandsch-Belgische grens, waar deze de kust nadert en snijdt, min of meer natuurlijk is: een zee-armpje buigt hier naar binnen. Soms staat de naam er bij: Het Zwin. Op oudere en Belgische kaarten ook wel Het Zwyn. ☼ Vroeger was dit een machtige zee-arm en de volgetuigde schepen voeren Het Zwin op tot de toenmalige zeehaven Sluis, nu een mooi, droomerig, oud stadje met als herinnering aan de vergane glorie een imposant stadhuis, vestingwallen en... een haventje, waaromheen nog oude patriciërshuizen staan zooals aan de Middelburgsche kaden. ☼ Tot daar liep Het Zwin vroeger. ☼ Hoe zou het nu zijn? ☼ Voor den inquisitieven wandelaar is een blik op nóg zoo'n mooie kaart in het onderhavige geval niet afdoende. Dat is te droog, te dor, te wiskundig. Dat ontbeert de sfeer der werkelijkheid. En zoodoende togen enkele jaren geleden drie wandelaars op stap om Het Zwin van nu te verkennen. Dat daaruit nog vele verwickelingen zouden voortvloeien viel toen nog niet te bevroeden. ☼ De weg voert via de prachtige motorboot-veren van den Zeeuwschen Provincialen Stoombootdienst op de Westerschelde van Vlissingen naar Breskens en vervolgens per bus of goede stoomtram naar Cadzand-Badhuis of het eindpunt Cadzand-haven. ☼ Toen wij op dien dag in 1932 in 't Cadzandsche Badhuis den waard vertelden, dat we het Zwin wilden exploreren, zei hij: ..Dan moet ge van hier langs het strand houden, want met hoog water kunt ge den overkant van 't Zwin niet bereiken ('t

JONQUILLE NARCISSEN

SCHETS VAN HET GRENSGEBIED BIJ CADZAND

was in den winter) of ge zoudt door vrij diep water moeten. Maar wij hebben met mekaar een brug over het oude vaarwater geslagen, en daar kun je dan over. 't Is nog wat primitief, met 'n plankje, 'n paaltje en 'n ijzerdraad, maar 't gaat wel.' ☼ Dat was het begin van den strijd om de internationale brugverbinding Nederland-België aan de Wielingen; een strijd, die jaren zou duren, en die thans in enkele zeer officieele, gezegelde acten is beëindigd en vastgelegd. ☼ Wij vonden toen, waar de smalle Zeeuwsch-Vlaamsche duinenrij naar het Zuiden ombuigt, hetgeen er overgebleven was van het oude vaarwater Het Zwin. Bij eb loopt het als regel zoowat droog, en dan kan men dus tevoet aan den overkant komen, maar bij opkomend tij loopt de geul vol en dan staat er in korten tijd enkele voeten water. Zoo troffen wij het toen, en de „brug”, die gemaakt was boven op een van de paalhoofden, die hier op korten afstand dwars door de geul geslagen zijn — vermoedelijk om te diepe uitschuring te verhoeden — bewees ons grooten dienst. Zij ligt overigens geheel op Nederlandsch grondgebied, want de laatste grensmaal aan de Wielingen, waarvan men een afbeelding hiernaast aantreft, staat nog een eind verder westwaarts... eenzaam midden in een vlak, uitgestrekt, zandig strand. ☼ Dezen winter, in 1935, zijn we het geheele Zwingebied eens van Zuid naar Noord en Oost naar West ter dege gaan bekijken. ☼ De situatie is er aldus: Aan den Nederlandschen kant buigt de duinenrij, die Zeeuwsch Vlaanderens Noordkust beschermt, voorbij Cadzand-haven naar het Zuiden af; dan volgt, nog geheel op Nederlands grondgebied, ongeveer Noord-Zuid, de voormalige vaargeul van het oude Zwin. Dan tot aan en over de grens een lage zandvlakte, en daarna begint op Belgisch gebied de zich ONO-WZW uitstrekende duinenrij weer. ☼ Er is dus een opening in de zeevering. Dat klopt: met gewoon hoog water loopt de voormalige vaargeul zelf nog vol, en met stormvloed overstroomt heel het Zwin-gebied tot ver achter de Belgische zee-duinen. De eigenlijke zeevering, een dijk, ligt dan ook achter het strand een 2 km landwaarts in. ☼ De foto bovenaan blz. 188 is van dien dijk af naar het Noorden genomen. ☼ Er is sprake van geweest, aan den strandkant van België naar Nederland een dijk te leggen en dus het Zwin in te polderen, maar gelukkig (voor de vrienden der natuur) is daarvan niets gekomen. ☼ Wij zijn dwars door dit mooie, ongerepte Zwingebied getrokken — wat glad en glibberig; hier en daar over een watergangetje, recht op ons doel af: de villa van den Koning. ☼ Leopold, België's jonge en sportieve koning, heeft vlak aan de Nederlandsche grens een eenvoudige villa voor zich en zijn gezin laten zetten. Hoe dicht bij onze grens, dat bleek eerst nu: het tuinhekje achter komt uit aan het Zwin, enkele minuten loopens van Nederlandsch grondgebied. Helaas verbood een bord ons, het terrein meer van nabij te exploreeren, doch boven van 't hek af maakten we toch bijgaande interessante situatie-foto van de „Roemah Laoet”, het „Huis aan Zee.” De Maleische, in Nederlandsch-Indië geboren, benaming voor dit eenvoudige vorstenverblijf is voor den

Nederlander toch een aardige herinnering aan (toen nog) 's kroonprinsen verblijf in onzen Oost. ☼ Aan den Zuidkant voert een breede betegelde weg rechtstreeks van het ruime vliegveld-Knoeke naar de villa van den Koning; men weet, dat deze vorst veel vliegt en dusdoende kan hij des zomers overdag voor staatszaken in Brussel, des middags of des avonds in het „Huis aan Zee” zijn. ☼ Laat ik u tot slot de vermakelijke geschiedenis van den strijd om het bestaan der internationale brugverbinding Nederland-België over het Zwin mogen vertellen. ☼ Naar aanleiding van onze ontdekking van dezen strandvlonder en enkele daaraan gewijde regels in de courant, kwam een bevriende Autoriteit en zei ondershands en op vaderlijken toon: „wat bazelt ge toch van een brug over Het Zwin? Die bestaât niet!” ☼ Het clubje wandelaars trok er toen weer henen, nam foto's van de brug, en publiceerde die. De bevriende Autoriteit zei: „Man, ge hebt gedroomd. Of ge kunt niet op de kaart zien. Die brug zal aan den Braakman of zoo liggen.” ☼ Wij rustten toen een formeel expeditie uit, met stalen maatband; een geïmproviseerde boussole en al — 't werd nu meenensvoorde-grap — en we namen zoo goed en zoo kwaad als 't ging de zaak op, brachten het in teekening, en stuurden de

bevriende Autoriteit met een zeer beleefd briefje een blauwdruk van onze amateur-topografische verrichtingen. Waarop de bevriende Autoriteit alleen zei: „je mag je kompas wel es na laten kijken, want die peilingen lijken naar niks.” ☼ En het slot van dit nobele spel om het staats- of burgerrechtelijke al of niet bestaan van deze brug over het Zwin vindt U in een keurig gezegelde acte, waarvan hieronder een uittreksel volgt: „De ondergeteekenden: 1. Gerrit Nicolaas NELEMANS, Ontvanger der Registratie en Domeinen te Oostburg, ten deze handelende namens den Staat der Nederlanden, enz., enz.;... 2. Abraham BAAS, hotelhouder wonende te Cadzand; enz. in aanmerking nemende: dat door den hoofdingenieur-directeur van den Rijkswaterstaat in de directie Zeeland te Middelburg, bij beschikking d.d. 31 Maart 1934, No. 1620, aan ondergeteekende A. Baas... vergunning is verleend tot het behouden van een houten voetbrug op paalhoofd No. 20 van de watering Cadzand ten behoeve van overtocht over de uitwateringsgeul door het Zwin... verklaren te dier zake het volgende te zijn overeengekomen: De Staat verleent tot wederopzegging, doch uiterlijk tot 31 December 1943 aan Baas voornoemd de privaatrechtelijke vergunning tot het behouden en onderhouden van alle werken genoemd... onder de navolgende voorwaarden: Art. 1. ☼ Art. 2. De vergunninghouder betaalt jaarlijks in de maand Juni... ten kantore van den ontvanger der registratie en domeinen te Oostburg, als erkenning van het eigendomsrecht van den Staat, een som van twee gulden vijftig cent (f. 2.50)” Etc. etc. etc. ☼ Ziezoo: bestaât die brug over Het Zwin nu,

Foto Dr. S. S. Smeding
ONZE LAATSTE GRENSPAAL AAN DE WIELINGEN, GEZIEN VAN DEN BELGISCHEN KANT

onder de navolgende voorwaarden: Art. 1. ☼ Art. 2. De vergunninghouder betaalt jaarlijks in de maand Juni... ten kantore van den ontvanger der registratie en domeinen te Oostburg, als erkenning van het eigendomsrecht van den Staat, een som van twee gulden vijftig cent (f. 2.50)” Etc. etc. etc. ☼ Ziezoo: bestaât die brug over Het Zwin nu,

Foto Dr. S. S. Smeding
DE BRUG OVER HET ZWIN, TOEN ER NOG GEEN LEUNING AAN WAS

Foto's Dr. S. S. Smeding

HET ZWIN, VAN DEN DIJK, DIE HET IN 'T ZUIDEN AFSLUIT. GEZIEN. MEN ZIET DUIDELIJK AAN DEN ZEEKANT DE ONDERBROKEN DUINENRIJ; RECHTS NEDERLANDS, LINKS BELGIË'S DUINEN

of niet? Wie zou het nu nog durven ontkennen? Maar ach: wij, die gezamenlijk en in gemeenschap die belangrijke internationale brugverbinding ontdekt en aan de mensheid bekend gemaakt hebben . . . wij hebben geen duit voor de moeite gehad! ☞ Ja, A. Baas voornoemd zou nog verbolgen

„ROEMAH LAOET”, HET „HUIS AAN DE ZEE”, DE VILLA, DIE KONING LEOPOLD III VLAK BIJ DE NEDERLANDSCHE GRENS ZETTEN LIET

op ons kunnen wezen vanwege onze snoodheid, ruchtbaarheid aan het bestaan van zijn bruggetje gegeven te hebben, ware het niet dat V.V.V.-Cadzand de kosten in de acte vorenbedoeld genereuselijk betaalt, en dat Baas een veel te genoeglijke en gemoedelijke baas is om over zoo-iets boos te worden.

DE BRUG BIJ OPKOMEND WATER, VAN DEN NEDERLANDSCHEN KANT AF GEZIEN

Begroeting van Lente en Zomer in Tsjechoslowakije

DOOR W. VALK

ALS op den avond vóór den vijftien Vastenavond de zon haar laatste stralen liefkoozend over de Boheemsche wouden strijkt, ziet menige oude vrouw zich in gedachten als klein meisje, gekleed in het wit, tusschen haar jeugdvriendinnetjes op weg naar het bosch om een heel mooi denneboompje te zoeken. En nog hoort zij de zingende schare ongeduldig vragen:

„Zomer, Zomer, Zomer!

Waar blijf je toch zoo lang? ¹⁾

☞ Was hêt boompje gevonden, dan verwijderde men takken en bast tot dicht bij de kruin en bond een pop in vrouwenkleeding, voorstellende den Dood (Winter), aan het kale stammetje. De kruin, versierd met veelkleurige linten, was de lang verwachte Zomer, glorierijk tronend boven den Winter, die omhangen werd met uitgeblazen eieren als symbool van onvruchtbaarheid. Iedereen in het dorp moest het weten, welk een gewichtige verandering de natuur had ondergaan en daarom trokken bij het aanbreken van den nieuwen dag de meisjes van huis tot huis, toonden het symbolieke boompje en ontvingen daarvoor een belooning. Maar de opbrengst was nooit groot en misschien komt het daarvan, dat in sommige dorpen de meisjes thans afzonderlijk met een denneboompje bij elke woning verschijnen. Elders bestaat de gewoonte, dat jongens rondgaan met den Dood en de meisjes pas daarna den Zomer laten bewonderen. Wat op die wijze aan geschenken binnenkomt, dient voor het organiseren van een avondfeestje, waar de jeugd vele malen het lied van den dag doet weerklinken:

De winter ging henen,

De zomer brengt leven.

Een warm windje de aarde zoent,

Op alle akkers 't koren groent.

Oud moedertje, verheugt U zeer!

De booze winter leeft niet meer.

De lieve zomer is er weer.

☞ Maar het is niet alleen in de dorpen, dat men zekere oudheidensche feesten ziet vieren. Natuurlijk niet, want de ontwakende natuur heeft de macht om jonge menschen gezondheid en schoonheid te schenken en dus trekt de jeugd bij voorkeur naar buiten. Met Palmvaschen bijvoorbeeld zoekt zij in het bosch een geschikt terrein voor een dansje en doet zich te goed aan versnaperingen, welke de meisjes meebrengen. De jongens maken zich bij die gelegenheid verdienstelijk door een berkeboom sap af te tappen en dat als tegen Geschenk aan te bieden. Voorwaar een nobele daad, want één slokje van het gewonnen vocht geldt reeds als voorbehoedmiddel tegen allerlei kwalen en enkele droppels zijn voldoende om een meisjesgezicht voor zomersproeten te vrijwaren. ☞ Bloemenzondag noemen de Tsjechen Palmvaschen en met bloemen luiden ze de lente in. Kleine meisjes steken madeliefjes en viooltjes in het haar en stappen vol trots door de dorpsstraat. Ook zijn er plaatsen waar witgekleede meisjes met bloemenkransjes op het hoofd en jongens, die groene takken in de hand dragen, gezamenlijk ter kerke gaan en elkaar daar toezingen. De oudere zusters houden zich liever bezig met het verkennen der toekomst, letten daarom op het gedrag van verschillende vogels en luisteren of het onweert. Zekerheid omtrent het aantal jaren, dat zij nog ongehuwd zullen blijven, wordt echter slechts verkregen als een koekoek zich laat hooren. ☞ Vrijgezellen en gehuwde mannen plegen in dezen tijd vol te zitten van geheel andere gedachten. Zij halen jonge wilgentakken, vlechten daarvan een zweep en omwinden deze met roode, witte en gele linten. De Paaschzweep, die een reuzenstengel met bloemen gelijk, dient op Paaschzondag om meisjes en vrouwen te „geeselen”. Schijnbaar een weinig hoffelijke aardigheid, maar het Paaschslaan heet de vrouwen te beschermen tegen zekere ziekten, welke verband houden met de vruchtbaarheid. Vandaar, dat jongens en mannen als belooning rekenen op eieren, symboliseerend de belofte van nieuw leven. Dat de Paaschzweep een gunstigen invloed op de vruchtbaarheid heet te hebben, komt ook nog tot uiting in de gewoonte om lange twijgen, samengebonden met veelkleurige linten en door een priester gewijd,

1) In Duitse dorpen beginnen de lentefeesten vaak een week vroeger.

HET SLAAN MET DE PAASCHZWEEP BESCHERMT DE MEISJES TEGEN ZIEKTEN EN ... ONGEDIERTE. DAAROM ONTVANGEN DE JONGE MANNEN BESCHILDERDE EIEREN EN ANDERE GESCHENKEN IN HUN MANDJE

in den vorm van kruisen op het veld te plaatsen. Achter de hanebalken strekt — naar men zegt — de macht der gewijde twijgen zich nog veel verder uit; zij kunnen dan elk onheil uit huis weren. ☼ Wie in het bezit van eieren kwam, gaat des middags naar een heuvel of andere plaats, welk zich voor het z.g. eierrollen leent. Elk der deelnemers van dat spel legt één ei achter een lange lat, die op een gegeven teeken wordt weggenomen. De bezitter van het ei, dat eerst in een getrokken geultje terecht komt, wint evenveel eieren als het aantal deelnemers bedraagt. Een ander spel, waarmee men den middag vult, is het eiertikken. Men slaat daarbij twee eieren tegen elkaar en wie dan een gebroken ei in de hand houdt, heeft het zijne verloren. Tegen schemerdonker trekken allen naar huis, sommigen met lege handen en anderen met groote manden vol eieren. De gelukkige winnaars zijn de helden van den avond, want bij spel en dans tracteeren zij op eiergerechten. ☼ Wie nu uit het een en ander zou denken, dat de Paascheieren uitsluitend als eetwaar beteekenis hebben, vergist zich deerlijk. In sommige streken bestaat namelijk de gewoonte, dat meisjes en vrouwen de eieren beschilderen op een wijze, welke aan batikken herinnert. Met een holle stift, waarin vloeibare was is gegoten, teekenen zij eerst een patroon op een verwarmd ei en daarna begint het tinten, hetzij met een doek, hetzij met den vinger. De eerst aangebrachte kleur, die altijd zeer licht is, wordt ten deele met een donkerder verfstof bedekt en aldus vormt de schilderes alle gewenschte ornamenten: rozetten, bloempjes, streepjes, letters, haantjes, vogeltjes en ... hakenkruisen van zeer ouden datum. Hoewel niemand naar een bepaald voorbeeld te werk gaat, dragen de Paascheieren van iedere landstreek een bijzonder karakter, herkenbaar aan kleuren en ornamenten. Buitengewoon fraai zijn wel de bonte mozaiekversieringen van de Paascheieren uit Moravisch Slowakije. Te Uhersky Brod en Uherské Hradiste treffen vooral de plantenornamenten op zeer donkeren ondergrond, terwijl in de omgeving van Kyjov vooral blauw, rood en groen de heerschende kleuren zijn. Rijke Hanaaksche vrouwen beplakken haar roode Paascheieren gaarne met geelglanzende stroohalmen, die tot sterren zijn uitgesneden. Deze bewerking kwam echter pas laat in gebruik, evenals het beleggen met grasjes en kleurige zijde. ☼ Zijn de voorjaarsgebruiken in Tsjechoslowakije zeer variërend, langen tijd geleden bestond in vrijwel geheel Bohemen de gewoonte om op 1 Mei de lente met muziek van de torens te verwelkomen. Thans geschiedt zulks nog alleen in een heel enkel plaatsje. Wel slaan op dien dag de jongens elkaar met wilgentakken onder het uiten van den wensch: „Geef mij veel geluk” en het antwoord: „Daar heb je geluk.” In den voorgaanden nacht, den Walpurgisnacht dus, hebben de ouderen ter bescherming tegen heksen vele wilgentakken op het veld geplaatst of als kruisen aan huizen en stallen bevestigd. Een uitstekende maatregel blijkbaar, maar voor alle zekerheid wordt het vee bovendien

een negental bepaalde planten als voedsel toegeworpen. Wanneer door schieten, handenklappen, zweepknallen en het branden van fakkels alle heksen op de vlucht zijn gedreven, begint men bij het aanbreken van den nieuwen dag Meiboomen te planten om aldus te verkonden, dat de heksen — d.w.z. de ongemakken van den winter — voorgoed door den zomer zijn overwonnen. ☼ Als Meiboomen fungeeren soms denneboompje is bevestigd en ook gebruikt men wel berken, die tot aan de kruin van takken en bast zijn ontdaan. Midden in het dorp komt een groote en mooie Meiboom te staan en bovendien wordt overal een boompje geplant, waar een meisje in huis is. Althans, indien de jongelingschap niet van meening is, dat zeker meisje het wel met een versleten bezem kan doen. Voorschriften omtrent lengte van den Meiboom bestaan niet, maar als een jonge man voor het huis van zijn beminde een Meiboom plant, die niet boven het dak uitsteekt, handelt hij in strijd met de wellevendheid. Op de muziek van een doedelzakspeler wordt des middags om den grooten Meiboom gedanst en dan krijgt iedere man een kans om uit de kruin een krans te halen. Menig klimmer, die reeds dicht bij het doel is, zakt onder het gejoel van alle dorpsbewoners snel omlaag en kijkt dan niet al te vroolijk. Geen wonder, want de winnaar is een jaar lang de held van het dorp en krijgt bovendien een geschenk in den vorm van een zijden doek of iets dergelijks. De andere Meiboomplanters gaan echter evenmin zonder belooning huiswaarts, want elk meisje dat zichzelf respecteert, wil de eer haar aangedaan beloonen, Mocht zij niet kunnen raden wie den Meiboom voor haar huis plantte, dan zal ergens in den bast wel een naam zijn te vinden. Mede als gevolg van de omstandigheid, dat in den loop der tijden steeds strenger straffen zijn gesteld op het willekeurig wegnemen van jonge boomen, gaat het planten van Meiboomen tegenwoordig wel eens met moeilijkheden gepaard. Dat is zeker jammer, maar de jeugd is ook zeer veeleischend. Zal het namelijk goed zijn, dan moeten voor ieder huis evenveel boomen staan als er meisjes wonen. ☼ Een zeer aardige gewoonte, die helaas ook reeds aan het verdwijnen is, bestaat hierin, dat de jonge mannen in gezelschap van muzikanten een bezoek brengen aan elk huis, waar een jong meisje woont en dan om een dansje onder den Meiboom verzoeken. 's Middags zet men de feestelijkheid voort bij den Meiboom op het dorpsplein. De jongens moeten

EEN TSJECHISCH BROEKEMANNETJE, DAT DE LENTE GAAT INHALEN

NA EEN INZAMELING VAN GELD BEGINT ONDER DEN MEIBOOM HET FEEST, DAT DES AVONDS IN DE DORPSHERBERG ZAL WORDEN VOORTGEZET

de meisjes daar niet alleen toedrinken en in verzen hulde brengen, maar ook na elken dans haar schoenen poetsen. De meisjes geven voor die attentie eenig geld, hetwelk 's avonds wordt verteerd in de dorpsherberg. Daar prijkt dan aan de zoldering de kruin van den Meiboom, doch haar roem duurt niet lang, want vertrekkende gasten nemen takjes mee, die de herinnering aan het Meifeest een jaar lang levendig zullen houden. ☼ Het is niet mogelijk een duidelijk onderscheid te maken tusschen lente- en zomerfeesten, doch men kan wel zeggen, dat de verwelcoming van den zomer eigenlijk pas met Pinksteren begint. ☼ Naar een gebruik van zeer ouden datum noemt men den Zondag voor Pinksteren wel Koningszondag. Dan rijden de z.g. Pinksterrijders in galop naar het dorpsplein en roept een der ruiters:

Beste menschen, weest een oogenblik nu stil,
Luistert naar hetgeen ik U hier zeggen wil,
Pinksterzondag kom ik weer
En vertel U nog veel meer.

☼ Op Pinksterzondag verzamelen zich de jongens in een dorpsherberg. Voor dien tijd is reeds vastgesteld, hetzij door onderlinge bespreking, hetzij bij loting of stemming, wie dien dag bij den koningsoptocht de rollen van koning, priester, rechter, beul, gerechtsdienaar en vaandeldrager zullen spelen. De koning, soms als meisje vermomd, berijdt een schimmel, mag den heelen dag geen woord spreken en draagt daarom een roos tusschen de tanden. Zijn wit kled is versierd met roode, witte en blauwe linten, terwijl de gordel is gevlochten van twijgen en bloemen. Op het hoofd van den koning prijkt een kroon van goudpapier en in zijn linkerhand rust een scepter. ☼ De priester of redenaar draagt een wit hemd, houdt een boek in de linkerhand en rijdt rechts van den koning. Aan de andere zijde wordt de koning begeleid door een rechter, herkenbaar aan zijn zwarte kleding en een driekantigen steek. De man met getrokken zwaard en vuurrood costuum is de scherprechter. De vaandeldrager daarentegen schijnt een bont bloemenpak te dragen. Hij rijdt voor den stoet uit en

wordt onmiddellijk gevolgd door muzikanten en soldaten of door den koning en diens naaste begeleiders. ☼ Wat de stoet nu verder doet? Die vraag is spoediger gesteld dan beantwoord, want in bijna elke plaats heeft de koningsoptocht een verschillend verloop. Overal zorgen echter de ruiters, dat niet slechts zijzelf, doch ook de paarden met linten en doeken fraai uitgedost voor den dag komen. Veel belangstelling heeft de koning altijd voor een huis, waar jonge dochters wonen. De gevraagde inlichtingen ontvangt hij liefst op rijm en wie zou aan dat verlangen niet willen tegemoetkomen? Natuurlijk wordt een klein geschenk in geld verwacht, want anders kan het avondfeest in de dorpsherberg niet vroolijk worden. ☼ Op Pinkstermaandag trekt in Moravië nog wel eens een koningsoptocht naar verschillende dorpen. Drie gezanten gaan voorop; zij worden gevolgd door drie omroepers en drie ontvangers. Daarachter komen de ruiters, die hun koning aan het oog van eventuele belagers moeten onttrekken en hem zoo noodig zullen verdedigen. Krijgen de gezanten van het hoofd eener gemeente verlof hun koning te zoeken, dan vragen de omroepers bij ieder huis gehoor. Zij prijzen of laken de typische eigenschappen der bewoners. Jonge dochters krijgen van de omroepers complimentjes te hooren als: „de paardjes wilden niet verder, alvorens zij in die mooie oogen hadden gezien, waarover iedereen spreekt” en „een meisje met een gezicht zoo blank als goud zal zeker geen kopergeld schenken.” ☼ Na zulk een inleiding volgen de ontvangers, eveneens in dichtvorm het woord voerend. De eerste vertelt, dat roovers honderden paarden en ossen ontstalen aan hun eerbiedwaardigen koning en dat deze nu gaarne iets zou willen ontvangen, teneinde niet van honger te sterven. Ontvanger nummer twee slaat een anderen toon aan. Hij spreekt over een worst, welke zoo lang moet zijn, dat de koning haar als gordel zou kunnen gebruiken en wijst op het stroodak, dat goed zou willen branden. Na hem komt de derde ontvanger,

DE MEIBOOM, DIEN DE JEUGD VOOR HET HUIS VAN HET MOOISTE MEISJE PLAATST, WORDT EEN MAAND LATER DOOR DE OUDEREN OMGEHAKT EN ALS BRANDHOUT IN BEZIT GENOMEN

die een grooten korf draagt en alles accepteert wat de huisvrouw voor den eerbiedwaardigen, doch geruïneerden koning heeft te missen. Ondertusschen rijdt de koning temidden der zijnen langzaam rond om zich te laten bewonderen. Mocht onverhoopt een andere koningsoptocht het dorp binnentrekken, dan is het gevaar niet gering, dat een gevecht ontstaat, waarbij men elkaar den koning tracht te ontfutelen. Loopt alles echter goed van stapel, dan volgt 's avonds een feest in de dorpskerk of bij 's konings vader, die de eer, zijn huis aangedaan, met een vaatje bier pleegt te honoreeren.

„LA FÊTE DU CITRON” TE MENTON

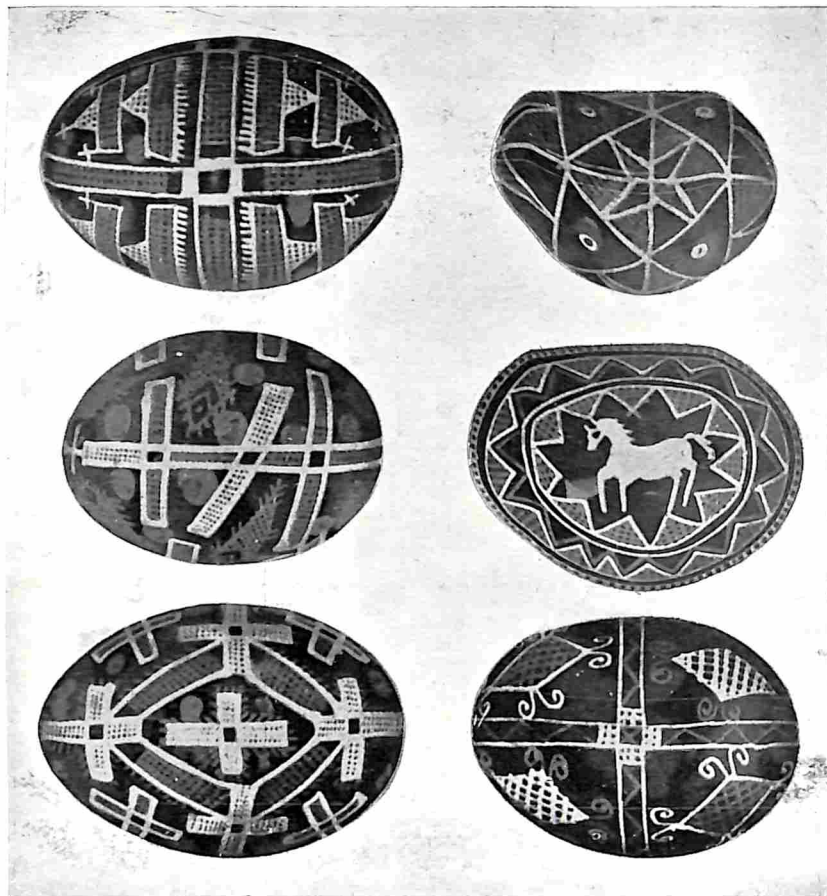
DOOR THÉO DE VEER

Voor „Tantine” te Amsterdam.

ZOOALS ik, beste „Tantine”, u dan in m'n laatsten epistel uit „Lou Mas Flourit” beloofde, zou ik u te gelegener tijd het een en ander vertellen, — althans wanneer het de moeite waard was, — betreffende een feest, een soort van „fête régionale”, dat Menton zich voorstelde in den aanvang van Maart te doen plaatshebben en dat, wanneer het slaagde, voortaan bij haar de ietwat luidruchtige „réjouissances” van Carnaval zou vervangen. „La Fête du Citron” had men het gedoopt.... Een feest ter eere van de geurige, mat gouden vrucht der Citrus Limonum.... Doch, waarbij toch ook niet minder de andere vruchten van het land, te weten: de sinaasappel, de mandarijn, de pomelmoes, de sucade, de „grapefruit” en de bergamot, een belangrijke rol zouden spelen. Iets héél nieuws dus, — iets landelijks, iets origineels, iets frisch, — en waarbij als eenig costume de mooie, oude, kleurige dracht der „Mentonnais” en „Mentonnaïses”, of — als „note traditionnaliste” — die der „Limounaires” zou worden toegestaan.... Een „fête des fruits d'or et du folklore”, gelijk sommigen het noemen.... Welnu, beste vriendin, ik overdrijf werkelijk niet, wanneer ik u zeg dat ik het beloofde feest hier eenige dagen geleden met buitengewoon veel genoegen heb meegemaakt en dat het, dank zij het natuurlijke, het rustieke, ja het zelfs ietwat naïeve er van, tot iets heel, heel fijns, tot iets heel aardigs en pittoresks is geworden. En tot iets instructiefs tegelijkertijd, — instructiefs niet alleen voor den vreemdeling, maar ook voor òns, reeds jaren en jaren hier ingeburgerden. Want, geloof me „Tantine”, nooit heb ik geweten dat Menton zulk een groote verscheidenheid van gouden zuidvruchten voortbracht, noch dat de cultuur daarvan er op zulk een hoog peil stond, noch dat de opbrengst harer zonnige gaarden zóó important was. Parijs, Londen, Liverpool, Amsterdam, Berlijn, New-York,.... ja waarheen verzendt zij ze tegenwoordig al nièt, haar prachtig gele, saprijke citroenen, haar groote, geurige mandarijnen, haar donkeroranje bloedsinaasappelen, haar sierlijk ovale „oranges de Calabre”, haar „grapefruit” en haar sucade, haar bergamot en haar „pamplemousses”!.... Doch laat ik het thans over het eigenlijke „fête” hebben, dat wil zeggen: over de versiering, de muziek, de drukte en de gezelligheid overal, de costumes, en — „last but not least” — den grooten optocht, het bonte cortège van zegewagens, pittoreske groepen op ezels en te voet, met exotische vruchten gedecoreerde

„petits chars”, boeren en boerinnen, enz. enz., enz. Welnu dan, beste „Tantine”, wat de versiering aangaat, men had deze streng „couleur locale” gehouden; waarmee ik bedoel: volkomen in harmonie met de omgeving en — in dit speciale geval — met het zoo bepaalde landelijke cachet van het feest. O, een eenvoudige, pretentielooze versiering in groen en geel en oranje, een simpele versiering met guirlandes van glanzig donker citrusblad, waartusschen het mat goud van citroenen naast de warm oranje kleur van sinaasappelen en mandarijnen, doch die, overal en overal in profusie boven de straten en tegen de blanke huizen aangebracht, — naar ik hoor werden voor de „décoration générale de la ville” meer dan honderd-vijftig-duizend zuidvruchten gebruikt — hier werkelijk door geen mooiere en meer passende te vervangen zou zijn geweest. En wanneer ik u daar dan nog bij vertel dat men in de hotels, op de terrassen der café's, in de uitstallkasten der winkels, ja wáár eigenlijk niet, ook nog overal weer takken en slingers en korven, en zelfs heele boomen met gele en oranje vruchten, en kokardes en linten in de dito kleuren zag, kijk! beste vriendin, dan kunt gij u licht voorstellen dat, een stralend blauwe hemel en vroolijke muziek

meewerkende, gansch Menton al dra in de geëigende stemming was om, der gouden vrucht van het land ter eere, feest te vieren. Gansch Menton.... en zij die bij honderden en honderden met trein of met autocar uit Cannes, uit Nice, uit Monte-Carlo, en tot zelfs een eind weegs uit Italië waren gekomen om „en foule joyeuse” van het „Fête du Citron” getuige te zijn. Wat een gezellige drukte dat overal gaf! De gezellige drukte aan het station, in de versierde straten, in het park voor het witte Casino, voor het stadhuis!.... In het bijzonder voor het stadhuis, op de „place de la Mairie”, alwaar in een kader van dadelpalmen entgouden vruchten, in een en ourage welke Virgilius zondertwijfel in verrukking zou hebben gebracht, het concours plaats had van de schoonste appels en van de mooiste en de zwaarst met fruit beladen takken van den „citronnier”, van den „oranger” en van den „mandarinier”. Een concours, tusschen twee haakjes, dat vooral door

OP DE BESCHILDERDE PAASCHEIEREN DER HOETSOELEN (SUBKARPATISCH RUSLAND) ZIET MEN VAAK PAARDJES, TERWIJL EEN GRIEKSCH KRUIS SLECHTS ZELDEN ONTBREEKT

de in ruimen getale te Menton logeerende Engelschen en Hollanders met bijzondere aandacht werd gevolgd. Tot,.... tegen 'n uur of half twee, de menschen op straat zich op de trottoirs in rijen begonnen op te stellen, de tribunes voor de „mairie” zich begonnen te vullen,.... het op de balkons en op de terrassen en voor de open vensters vol toeschouwers kwam te staan,.... en weldra, door eereschoten aangekondigd, het groote middagfeest, — „le Grand Défilé et la Bataille des Boules-Citrons et de Confettis jaunes et verts”, — een aanvang zou nemen. Het groote, onder een schitterende zon gevierde middagfeest,.... pittoresk défilé van monumentale zegewagens, kleurige, allegorische groepen, boeren en boerinnen in kleederdracht, met citroenen beladen ezels, muzikanten en zangers, „limounaïre” en vruchtendraagsters, bij daverende muziek en onder dichte wolken van gele en groene confetti en een wirwar van serpentines, zich tusschen een dubbele haag van enthousiaste toeschouwers voortbewegend,.... ja kijk, beste „Tantine”, hōe u daar nu eenigszins een idee van te geven? Hōe u nu eenigszins een idee te geven van dien langen, vroolijken stoet van met fel kleurige vruchten en linten gedecoreerde „chars”, — van die schilderachtig bonte groepen „en costumes authentiques du pays”, lustig voorbijtrekkend onder de muziek van gitaren en mandolines, „pignattes”¹⁾, fluiten en accordeons,

1) rommelpotten van uitgeholde kalebassen.

— van het effect dier bonte karavanen van typisch kleurig geharnacheerde bergezeltjes en muilieren met hun draagmanden boordevol geel en oranje fruit, — van de charme dier drommen van jeugdige Mentonnaises, allen strikt in de dracht van het land, de geestige „capeline”¹⁾ coquet op één oor, van de bloemenweelde en van, ik herhaal het nog eens, de overweldigende kleurenpracht?...

DE VRIEND

DOOR A. POTASSE-KUMMEL

„H IJ heet Stoffie Poker en hij is mijn vriend.” ☼ Met dit nieuws kwam mijn jongen uit school. ☼ Een schaterlach van de grootere broers ging op, bij het hooren van dien naam. Wie heet er nou Stoffie! ☼ Maar toen we den vriend gezien hadden, lachten we niet meer. ☼ Was dit de vriend van onzen roodwangigen stevigen vechtersbaas van een zoon. Een heel mager, bleek kereltje, met groote wijze vraagooen en een horrelvoetje. ☼ Onze jongste zoon had ons al veel verrassingen bezorgd, maar dit was toch ál te vreemd. ☼ Wat moest hij spelen met dit zielige ventje! ☼ Toch speelden ze. De luide stem van den jongen klonk zachter als hij met Stoffie sprak en den heelen stralend-zonnigen Woensdagmiddag bleven de voetbalschoenen onaangeroerd en speelde het tweetal zoet „spoortje” om de tafel. ☼ De vriendschap hield stand. ☼ Niet altijd echter speelde onze jongen zoete spelletjes. ☼ Zoo kwam ik op een middag thuis en daar stond op de stoep Stoffie. In zijn eene arm z'n eigen schooltasch. Over den schouder de jas en pet van mijn zoon. Terwijl een gehavende schooltasch met een touw vastgesjord onder het andere armpje gekneld was. Een ongeluk vermoedend, kreeg ik op mijn angstige vraag, waar Ben was, ten antwoord: „Die vecht daarginds”, en het bleeke snuitje knikte ergens ver weg. ☼ Inderdaad zag ik als een verwarde kluwen twee vechtende jongens over elkaar rollen. ☼ „Jaap heeft mij uitgescholden”, legde Stoffie uit „en nou krijgt hij van Ben op zijn kop”. ☼ Niet lang daarna verscheen mijn zoon, omringd door joelende jongens, met verwarde haren en gehavende kleeren. ☼ De verslagen tegenpartij riep nog iets uit de verte. ☼ Verwoed keert de jongen zich om en terwijl hij vlak naast het bleeke, zielige Stoffie gaat staan, gilt hij met hooge stem: „En als jij nou nog één keer schelt tegen hem van „krompoot”, dan zal ik je ranselen tot je net zulke leelijke poote krijgt als hij.” ☼ Met schrik zoeken mijn oogen het bleeke ventje met de zielige voetjes. Maar geen teleurstelling om den vriend, die nu óók scheldt, is in zijn oogen te lezen. ☼ Een groote bewondering lees ik in de vroeg-wijze oogen en ik besluit om mijn wijze lessen over jongens die niet schelden en vechten mogen maar on gezegd te laten. ☼ Kleine Stoffie ziet verder en begrijpt meer dan wijze moeders.

1) platte strooien hoed.

DE GLIMLACH (Slot van bladz. 183)

N AUWELIJKS had de luitenant den brief gelezen, of haar scherp vrouwenoog had den drager ontdekt: „O, de drager! wat heeft hij? Is er bericht?” ☼ Het bericht zou altijd goed geweest zijn, had de luitenant besloten. Zoolang zij onderweg waren, mochten geen angstaanjagende berichten haar bereiken. Doch nu kon hij naar waarheid mededeelen, dat er alle hoop was. O, de bevende mond en de betraande oogen, die vroegen: „Verder dan, verder? laten we toch niet wachten!” ☼ En zij gingen verder . . . ☼ In het kleine bivak stond de jonge geneesheer voor de hut, waarin zijn patient lag. Hij had hem dezen morgen voorzichtig medegedeeld, dat misschien zijn vrouw zou komen. ☼ „Niet mogelijk!” had de zieke zacht gezegd, anders niet. Neen, het was ook bijna onmogelijk! De dokter zelf had immers den tocht gemaakt, hij was nauwelijks aan het gevaar van de gladde riviersteen ontkomen. Hoe zou een vrouw dit doormaken? Het was nu midden op den dag. Zouden zij nog voor den avond hier zijn? Hij hoopte het, want de patient mocht niet te lang wachten. ☼ „Toewan, toewan!” ☼ Hij wendde zich om. Het was de ziekenoppasser, die verschrikt uit de hut kwam. ☼ „Heer Kapitein heeft het zoo benauwd!” ☼ In een oogenblik stond de jonge medicus voor de brits,

Foto's Ruggeri

„LA REINE DES FRUITS D'OR” EN HAAR ESCORTE

waarop de patient lag. Hij begreep onmiddellijk, het gestolde bloed van de borstwond belette de ademhaling, kon verstikking veroorzaken. Angstig zagen de oogen van den patient hem aan, en opeens greep de dokter met beide handen den zieke bij de schouders, drukte zijn handen met alle macht op de arme kapotte borstkas, beukte, hief de handen, beukte weer, een golf bloed kwam uit den mond. Hijgend stond de dokter weer rechtop. De ziekenoppasser uitte zacht een „Allah! Allah!” De patient was gered! ☼ En heel stil lag hij, het bloed weggewassen van zijn brits, heel stil doodsbleeke, ingevallen zijn gezicht, waarop een donkere baard gegroeid was, nog donkerder dan het lange haar boven zijn voorhoofd, heel stil, toen de deur openging en zij binnentrad. En vóór de brits bleef zij staan, en zacht, onhoorbaar knielde ze bij hem neer. Dat gezicht, dat bleeke,

LA LIMOUNAIRE

doode bijna, was dat haar man? Het zwol in haar keel, het snikte in haar borst, maar zij gaf geen geluid. Achter haar stonden de dokter en de luitenant . . . zij wachtten. ☼ Toen sloeg de zieke de oogen op. Een hand legde zich op zijn hand, een hoofd boog zich naar hem toe. „O, jij!” zeide hij zacht. Een glimlach toog over het bleeke gezicht. ☼ „Overdrijving!” zegt mijn gastvrouw, „heusich overdrijving!” ☼ „Is die glimlach daar buiten ook overdrijving?” vraag ik: want de regen is opgehouden en Brussel baadt opeens in het zonlicht. ☼ „Neen, evenmin als de mijne”, zegt haar man, die de balcondeuren opengooit. „Kom hier, allebei, het is prachtig”. — Dan staan wij een poos in de buitenlucht, en zien van ons hoog standpunt over de groote stad, die glimlacht met haar van regen glinsterende gouden beelden en slanke torens, hoog gegeven tegen de door windvlagen opengescheurde lucht.